

Toxické pesticídy v Dunaji

(TS:9.12.2011, Komárno)

Do Dunaja unikajú pesticídy bez ohľadu na ročné obdobie. OZ CEPTA zistila vo všetkých analyzovaných vzorkách vôd Dunaja od Bratislavy po Štúrovo rezíduá pesticídov, tak v letných ako aj zimných odberoch. Všetky letné odbery obsahovali rezíduá pesticídov nad povolené limity. Vo vzorke odobranej v Komárne bolo zistených 5 rôznych druhov pesticídov, v inej rezíduá zakázaného pesticídu Atrazín.

Odbery realizovala oz CEPTA v rámci projektu cezhraničnej spolupráce „Poľnohospodárstvo bez znečistených vôd (HUSK/0901/2.1.2/0076)“ spolu s maďarským partnerom CAAG (Levegő Munkacsoport) a externými laboratóriami, kde sa analyzovalo spolu 31 vzoriek vôd z oboch krajín.

Troj až šesťnásobné prekročenie limitu (100 ng/l) rezíduí pesticídu *Acetochlor* vo vodách bolo zistené vo všetkých piatich letných odberoch povrchovej vody na Slovensku (Dunaj, Váh). Je to pesticíd, ktorý americká Agentúra ochrany životného prostredia (EPA) považuje za karcinogén, v zoznamoch EÚ je zaradený medzi endokrinné disruptory, teda látky poškodzujúce hormonálny systém (1). Z ďalších karcinogénnych, resp. inak nebezpečných látok boli o.i. zistené nadlimitné rezíduá pesticídu *Trifluralin*, rezíduá pesticídu *Metolachlor a 2,4-D*. Maďarskí partneri odoberali aj vzorky pitnej vody v Budapešti, kde sa im podarilo nájsť nadlimitné množstvá niekoľko rokov zakázaného *Atrazínu* ako aj nadlimitné rezíduá *Acetochloru*. Viac v priloženej tabuľke a v publikácii **Pesticídy vo vodách - problémy a riešenia v poľnohospodárstve** (2).

Rezíduá pesticídov sú škodlivé nie len na zdravie človeka ale rovnako, často krát viac, na organizmy agro-eko systémov, ktoré zabezpečujú neprodukčné funkcie (napr. opelenie) a biologickú stabilitu. Vyčíslené škody používania pesticídov, v tzv. negatívnych externalitách dosahujú ročné škody vo výške niekoľko desiatok miliónov eur. (3)

Alternatívy? Samozrejme existujú, dokonca funkčné a overené. Je to predovšetkým ekologické poľnohospodárstvo, biologická kontrola škodcov a integrovaná produkcia. Všetky tieto prírode blízke prístupy vyžadujú dôkladné poznanie škodcov, chorôb, podmienok na ich život a rozmnožovanie, ale aj poznanie rezistentných odrôd plodín, oševné postupy, bezstresové podmienky pestovania, zásady dobrej starostlivosti o pôdu, potreby prirodzených predátorov škodcov, či nechemické prípravky na ochranu rastlín. Navyše, prírodné podmienky sa vplyvom klimatických zmien menia, vyvíjajú, čo celú problematiku nijak nezľahčuje. Preto je nevyhnutné aby na Slovensku vznikol nezávislý poradenský systém, zameraný na integrovanú produkciu a biologickú ochranu rastlín, ktorý bude pomáhať našim farmárom produkovať zdravé potraviny v čistom prostredí, šetriť ich vstupné náklady a chrániť ich zdravie. Prostriedky na založenie a rozvoj takéhoto systému Ministerstvo pôdohospodárstva SR má, napr. v Programe rozvoja vidieka 2007-2013, nevyužíva ich však tak, ako by mohlo a preto sa nečerpajú.

Podľa európskej legislatívy musí SR do 25.11.2012 prijať Akčný plán na trvaloudržateľné používanie pesticídov (4), ktorý je opäť v kompetencii rezortu pôdohospodárstva. Očakávame, že práve tento dokument vytvorí v širokom dialógu všetkých zainteresovaných strán podmienky na implementáciu účinných opatrení redukcie rezíduí pesticídov v prostredí, potravinách a minimalizáciu negatívnych dopadov používania pesticídov na zdravie človeka, agro-ekosystém a ostatných zložiek životného prostredia, napr. vody na Slovensku.

Viac informácií nájdete na stránke <http://www.cepta.sk/index.php/sk/projekty>, pod položkou AGROWATER a v zdrojoch informácií.

Kontakt: Daniel Lešinský, mob. 0905581076; lesinsky@changenet.sk

Zdroje informácií:

- http://ec.europa.eu/environment/docum/pdf/bkh_annex_15.pdf
- Pesticídy vo vodách - problémy a riešenia v poľnohospodárstve** (brožúra projektu *Poľnohospodárstvo bez znečistených vôd*): <http://www.cepta.sk/index.php/pesticidy-a-potraviny?lang=sk>
- Pretty, J. and Waibel, H. (2005): *Paying the price: the full costs of pesticides*. In: *The Pesticide Detox. Towards a more sustainable agriculture*, Ed. J Pretty, Earthscan, London, pp.39-54;
- SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY **2009/128/ES** z 21. októbra 2009, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva na dosiahnutie trvalo udržateľného používania pesticídov

Príloha:

Výsledky zimného odberu vzoriek vôd 4.2.2011

Vzorka	Zistené reziduá pesticídov v ng/l								
	Meco-prop	MCPA	Dichlor-prop	2,4-D	Trifluralin	Alachlor	Metolachlor	elem. S (S ₈)	Galaxolide
1. A/SK hr. - Dunaj - Hainburg	0,35	-	0,05	0,58	-	-		-	+
2. SK - Dunaj - Bratislava	0,21	-	-	0,40	-	-		+	++
3. SK - studňa - Vrakúň	-	-	0,03	0,74	-	-		-	+
4. SK - Dunaj - Komárno	0,20	-	-	0,62	-	-		+	+
6. HU/SK hr. - Dunaj-Dömös	-	-	-	0,59	-	-		+	+

Výsledky letného odberu vzoriek vôd 18. - 19.5.2011

Vzorka	Zistené reziduá pesticídov v ng/l							
	Mecoprop Dichlor-prop	MCPA	Atrazin	2,4 D	Trifluralin	Acetochlor	Metolachlor Diazinon	Ethofumesate Prometryn
1. A/SK hr. - Dunaj - Hainburg	Me:+	+	23	+	73	655		
2. SK - Dunaj - Bratislava	Me:+			+		501	M: 31	E: 12
3. SK - studňa - Vrakúň				+		55		
4. SK - Dunaj - Komárno	Me:+			+		416	M: 94	E: +
5. SK Váh Komárno			22	+		299		E: 18
6. HU/SK hr. - Dunaj-Dömös					62	441		E: 29

Projekt: Poľnohospodárstvo bez znečistených vôd / Ne szennyezze a mezőgazdaság a vízeinket! / Agriculture shouldn't pollute our waters! (AGROWATER); **Kód projektu:** HUSK/0901/2.1.2/0076

Program cezhraničnej spolupráce: www.husk-cbc.eu

Obsah tejto tlačovej správy nereprezentuje oficiálne stanovisko Európskej únie.